

Raamwerk Koers en keuzes

Hoofdlijnen voor de Omgevingsvisie “Vanuit een rijk verleden,
werken we aan een groene en gezonde toekomst”

Vastgesteld
24 november 2021

Algemeen

Projectleider
Afdeling
Datum
Projectnaam
Zaaknummer
Planstatus
Opdrachtgever
Assetmanager
Beleidsadviseur

Antoinette Soede
PRO
24 november 2021
Raamwerk Koers en Keuze
2270324 (Mozard)
Vastgesteld in de raadsvergadering van 24 november 2021
Hans Mieras
Niet van toepassing
Afdeling Mens & Omgeving

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Een visie op onze leefomgeving	4
1.2	Omgevingswet	4
1.3	Omgevingsvisie	4
1.4	Waarom een raamwerk?	4
1.5	Leeswijzer	5
2	Identiteit van de gemeente	6
2.1	De kracht van Gooise Meren	6
3	Aandachtspunten voor de toekomst	8
3.1	Maatschappelijke trends en ontwikkelingen.	8
3.2	Aandachtspunten voor Gooise Meren door de trends en ontwikkelingen	8
4	Bestaand beleid	9
4.1	Voortbouwen op bestaand beleid	9
4.2	Bestaande beleidsstukken	9
5	Visie op de toekomst	10
5.1	De schijf van vijf	10
5.2	Ruimtelijke visie: antwoord op belangrijke vraagstukken	11
5.3	Omgevingsvisiekaart	15
5.4	Visie per deelgebied	15
6	Uitvoeringsparagraaf	18
6.1	PlanMER	18
6.2	Doorvertaling omgevingsplan / programma's	18
6.3	Participatie (grote / middelgrote / kleine projecten)	18
6.4	Afwegingskader initiatieven	18
6.5	Beleidscyclus omgevingsvisie en omgevingsplan	18

Bijlage 1 Nota Bouwstenen

Bijlage 2 Logboek

Bijlage 3 PlanMER

Bijlage 4 Visiekaart

1 Inleiding

1.1 Een visie op onze leefomgeving

Sinds 2016 vormen de kernen Naarden, Muiden, Bussum en Muiderberg samen de gemeente Gooise Meren: een aantrekkelijke woon- en verblijfsomgeving met ruim 57.000 duizend inwoners. Een gemeente in de metropoolregio Amsterdam, het hart van Nederland, met bijzondere natuur en erfgoed, ruimte om rustig te wonen én met bijzondere kernen. Elke kern heeft een uniek historisch en onderscheidend karakter. Om de kwaliteiten van deze bijzondere gemeente op een goede manier te kunnen beschermen, behouden en ontwikkelen, maken we een omgevingsvisie. Een visie op de toekomst van onze leefomgeving.

1.2 Omgevingswet

De omgevingsvisie is één van de instrumenten van de Omgevingswet, die op 1 juli 2022 in werking treedt. Ondanks dat de Omgevingswet al een paar keer is uitgesteld, is de einddatum waarop elke gemeente moet beschikken over een omgevingsvisie gelijk gebleven (2024). Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De nieuwe wet zorgt voor een samenhangende aanpak van de leefomgeving, ruimte voor lokaal maatwerk en betere en snellere besluitvorming.

De kwaliteit van de fysieke leefomgeving is in de Omgevingswet het leidende beginsel. De wet probeert tegelijkertijd deze kwaliteit te waarborgen en ontwikkelingen mogelijk te maken. Het motto 'ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit' wordt dan ook gezien als de essentie van de Omgevingswet.

1.3 Omgevingsvisie

In deze wet is voor de visievorming met name de 'omgevingsvisie' als instrument opgenomen. De omgevingsvisie geeft:

- een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

1.4 Waarom een raamwerk?

De omgevingsvisie wordt gemaakt in nauw overleg met verschillende partijen. Tijdens twee Weken van de Leefomgeving konden inwoners, ketenpartners en maatschappelijke organisaties meedenken over de omgevingsvisie. Ook werden college, gemeenteraad en gemeentelijke organisatie regelmatig bijgepraat, hebben zij meegedacht over de stand van zaken en gingen zij in gesprek over bouwstenen, koers en keuzes.

Voor u ligt het 'raamwerk Koers en Keuze, dat de hoofdlijnen en de koers en keuzes van de omgevingsvisie kort en bondig weergeeft. Dit raamwerk biedt de gemeenteraad een duidelijk overzicht van de belangrijkste keuzes die zij moet maken op weg naar de definitieve omgevingsvisie. Door het tussentijds vaststellen van dit raamwerk, kan de raad aangeven of de gemeente op de goede weg is om de omgevingsvisie uit te werken en af te ronden.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk twee schetsen we kracht van Gooise Meren: een kracht die we willen behouden, waarborgen en versterken. In hoofdstuk 3 volgen de veranderingen die door trends en ontwikkelingen op ons afkomen. Het vierde hoofdstuk gaat kort in op het reeds vastgesteld beleid dat wordt meegenomen in de omgevingsvisie. Hoofdstuk 5 laat de richting voor de omgevingsvisie zien, onze visie op de toekomst van de leefomgeving, en ook hoe de omgevingsvisie ons gaat helpen als afwegingskader bij toekomstige ontwikkelingen. In hoofdstuk 6 tenslotte geven we inzicht in de uitvoeringsparagraaf van de omgevingsvisie.

2 Identiteit van de gemeente

2.1 De kracht van Gooise Meren

We hebben in de eerste Week van de Leefomgeving uitvoerig gesproken met inwoners, ondernemers, maatschappelijk organisatie, ketenpartners en (andere) belanghebbende partijen. Daarbij kwam duidelijk naar voren dat het belangrijk is om de bijzondere identiteit van de gemeente als uitgangspunt te nemen in de visie op de toekomst. Doel is om die identiteit zoveel mogelijk te behouden en te versterken. Maar wat is nu die identiteit van Gooise Meren? In de Nota Bouwstenen is aangegeven dat deze wordt bepaald door een aantal kernkwaliteiten:

1. Goed leven in Gooise Meren: ruim en rustig wonen met een hoge leefkwaliteit
2. Verbondenheid in de kernen met een uniek historisch en onderscheidend karakter
3. Een natuur- en erfgoedparel
4. Het hart van Nederland

Goed leven in Gooise Meren: ruim en rustig wonen met een hoge leefkwaliteit:

De gemeente Gooise Meren telt ruim 57.000 duizend inwoners, verdeeld over 7.754 hectare grond. Dit aantal stijgt naar verwachting naar ruim 59.000 inwoners in 2040. Gooise Meren is een aantrekkelijke woon- en verblijfomgeving in de Metropoolregio Amsterdam. Er bestaat in Gooise Meren een unieke combinatie van wonen, werken en welzijn: groen, creatief en monumentaal. Er is een breed scala aan culturele voorzieningen (musea, theaters en een filmhuis). Er zijn daarnaast veel verschillende voorzieningen voor de zorg en het onderwijs, waaronder speciaal onderwijs. De gemiddelde inwoner van Gooise Meren heeft een hoog inkomen vergeleken met de rest van Nederland. Er is daarnaast een relatief lage werkloosheid. Verder is er een afname van de criminaliteit in de gemeente te zien.

Verbondenheid in de kernen met een uniek historisch en onderscheidend karakter

Sinds 2016 vormen de kernen Naarden, Muiden, Bussum en Muiderberg samen de gemeente Gooise Meren. Iedere kern heeft een eigen identiteit en kwaliteiten, die elkaar goed aanvullen. Het gaat om:

- het intieme en rustieke en uniek gelegen Muiderberg met zijn bijzondere kuststrook;
- het levendige Bussum met een winkelhart waarin winkels, ambachtelijkheid, horeca, kunst/cultuur en groen zijn verweven. Het Spiegel is één van de oudste villawijken in Nederland en net als de wijk Het Bredius beschermd dorpsgezicht;
- het beschermd stadsgezicht Naarden Vesting met al haar voorzieningen, evenementen en schootsvelden;
- Muiden is ook een beschermd stadsgezicht met het Muiderslot, Vesting, haven, de schootsvelden en Pampus.

Een natuur-en erfgoedparel

Gooise Meren heeft veel buitengebied met bekende meren zoals het Naardermeer, IJmeer en Gooimeer. Het Naardermeer was het eerste natuurmonument van Nederland. Door het vele water zijn er ruime mogelijkheden voor waterrecreatie, zowel in de kustzone als de binnenwateren. Ook de verschillende zwemstranden bieden plaats aan watersportactiviteiten. Naast de meren heeft Gooise Meren veel bos (Naarderbos) en (veen)heide (Bussumerheide). Gooise Meren en de regio Gooi en Vechtstreek zijn hiermee een belangrijk onderdeel van de Ecologische hoofdstructuur en de Natura 2000-gebieden in Nederland. Daarnaast is Gooise Meren onderdeel van de Hollandse Waterlinie. In de rijke natuur leven bijzondere diersoorten. Gooise Meren is geliefd onder inwoners, toeristen en recreanten vanwege het rijke cultureel erfgoed, de natuur en het open landschap.

Het hart van Nederland

Gooise Meren ligt centraal in Nederland en wordt omringd door grote steden zoals Amsterdam, Utrecht, Almere en Amersfoort. De gemeente is goed ontsloten en bereikbaar per weg (A1 en A6) en water en is een knooppunt van fiets- en wandelroutes. Daarnaast heeft Gooise Meren twee stations: Naarden Bussum en Bussum Zuid. Het is daarmee een aantrekkelijke gemeente voor stedelijke gezinnen die ruimer willen wonen. De goede bereikbaarheid zorgt ook voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers. Dit geldt in het bijzonder voor bedrijventerreinen aan de A1.

3 Aandachtspunten voor de toekomst

3.1 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen.

We willen de in hoofdstuk 2 genoemde kwaliteiten behouden voor de toekomst. Dat is echter niet vanzelfsprekend. De volgende maatschappelijke trends en ontwikkelingen hebben invloed op onze kwaliteiten:

- Afname biodiversiteit–op land en in water
- Verdroging
- Verbeterde bereikbaarheid, maar ook grotere gemiddelde reisafstanden (woon-werkverkeer)
- Vernieuwende (duurzame)mobiliteits-concepten
- Toename aantal huishoudens-eenpersoonshuishoudens
- Vergrijzing en ontgroening
- Individualisering en eenzaamheid
- Toenemende (mantel)zorgondersteuning
- Effect luchtkwaliteit en geluidsoverlast
- Energietransitie
- Transitie naar circulaire economie
- Globalisering
- Digitalisering
- Diversificatie in woonwensen
- Verduurzamingsopgave in de gebouwde omgeving
- Klimaatverandering-hittestress, verdroging, wateroverlast

3.2 Aandachtspunten voor Gooise Meren door de trends en ontwikkelingen

Bovenstaande maatschappelijke ontwikkelingen hebben ook invloed op de gemeente Gooise Meren: met mogelijk positieve en negatieve gevolgen voor onze identiteit en kernkwaliteiten. Om de genoemde kwaliteiten te behouden moet een goede omgevingsvisie en eventueel extra beleid (zoals programma's) ontwikkeld worden, waarin deze kernkwaliteiten worden vastgelegd en geborgd. Ook is er bestaand beleid dat nog moet worden uitgevoerd.

Daarnaast versterken we graag actief bestaande kwaliteiten, zoals gezondheid, en voegen we nieuwe kwaliteiten toe aan ons palet, zoals duurzaamheid in al zijn geledingen (klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteit, nieuwe woonwensen en circulariteit). Ontwikkelingen als energieopwekking willen we zorgvuldig onderzoeken, keuzes maken en aandachtspunten benoemen.

In de Nota Bouwstenen wordt een opsomming gegeven van de grote aandachtspunten en keuzes die we moeten maken. Deze werken we in hoofdstuk 5 van dit raamwerk verder uit.

4 Bestaand beleid

4.1 Voortbouwen op bestaand beleid

Voor veel van de in de hoofdstuk 3 genoemde aandachtspunten is al beleid opgesteld. Vanwege de fusie van de gemeente Gooise Meren is het bestaande beleid betrekkelijk recent en dus actueel. Vanuit dit beleid worden de ambities en richtinggevende kaders opgenomen in de Omgevingsvisie.

4.2 Bestaande beleidsstukken

Regio Gooi- en Vechtstreek

- Regionale Koers (2021)
- Ontwikkelperspectief Diemerscheg (2021)

Wonen

- Woonvisie Gooise Meren 2017 2025 (2017)
- Woonvisie Regio Gooise en Vechtstreek 2016 2030

Economie

- Economische visie Gooise Meren 2040 (2017)
- Brondocument Economische visie economische analyse, kansen en bedreigingen (2017)
- Gebiedsvisie Centrum Bussum (2019)

Water, Groen, Natuur en Cultuur

- Nota cultuurhistorie en landschap Muiden (2017)
- Visie buitenruimte Gooise Meren (2018)
- Gemeentelijk Rioleringsplan (2019)

Duurzaamheid

- Samen sneller duurzaam Gooise Meren (2015)

Recreatie en Toerisme

- Visie Aan de Gooise Kust (2020)

Verkeer en Parkeren

- Mobiliteitsvisie (2021)

Erfgoed

- Visie op Erfgoed (2021)

Overig

- Welstandsnota (2018)
- Duurzaam, sociaal, veilig en vitaal' Coalitieakkoord Gooise Meren 2018 2022 (2018)
- Veiligheidsanalyse 2017/2018. Rapport t.b.v. het integraal Veiligheidsbeleid 2019 2022 (2018)
- Strategisch accommodatiebeleidsplan (2018)
- Nationale Omgevingsvisie (2019)
- Omgevingsvisie NH2050 (2019)
- Van Meren en Wegen Ambitiedocument Omgevingswet (2019)

5 Visie op de toekomst

5.1 De schijf van vijf

Vijf ambities

De kracht van Gooise Meren en de aandachtspunten voor de toekomst hebben samen geleid tot de schijf van vijf. De ambities in de schijf van vijf geven richting aan de toekomst van Gooise Meren. Gooise Meren zet in op:

Samenwerken en veilig op weg in de regio

Gooise Meren is goed verbonden met de regio en heeft een aantrekkelijke ligging, wat zich onder meer uit in een sterke economie. Wij richten ons op een verdere versterking van deze positie door regionaal samen te werken. Naarden en Bussum zijn goed bereikbaar per trein en auto, voor de kernen Muiden en Muiderberg is dit een opgave. Tegelijk is het zaak dat mobiliteit de leefbaarheid niet aantast. De insteek is voorlopen in duurzame mobiliteit.

Samen leven in buurt, wijk en gemeente

We hebben een sterke samenleving met een rijk verenigingsleven en een actieve wijkaanpak. In de toekomst willen we dit zo houden en versterken. We zetten in op sociaal beleid waarbij leefbaarheid en veiligheid van wijken van groot belang zijn.

Natuur- en erfgoedparels verder versterken

Ons landschap is kenmerkend voor het gebied, en veelal is dit een cultuurlandschap dat is verweven met ons cultureel erfgoed en natuurwaarden. Het landschap staat onder druk door diverse andere opgaven, terwijl de aanwezigheid ervan juist een belangrijke vestigingsvoorwaarde is en verblijfskwaliteit oplevert. Deze baten van het landschap komen niet altijd op dezelfde plaats terecht als de kosten voor instandhouding. Gooise Meren wil zijn groen/blauwe kwaliteiten behouden en versterken. Het landschap in Gooise Meren vertelt de geschiedenis van het gebied en geeft karakter en identiteit aan onze huidige leefomgeving. De regio is de bakermat van de Nederlandse natuurbescherming en we hebben een historie om hier gezamenlijk verantwoordelijkheid voor te nemen. De diversiteit van landschappen binnen één regio in de Randstad is uniek. Bij ontwikkelingen in de omgeving zetten wij ons in voor behoud van het 'illusie landschap'.

Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst

De verandering van het klimaat wordt merkbaar in de leefomgeving. Er liggen regionale opgaven voor de waterveiligheid en de omgang met droogte. De regio zou ook een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van broeikasgassen. De verandering van energiebronnen vraagt om regionale afstemming: waar wekken we grootschalig energie op, wat er aan regionale energie-infrastructuur nodig en hebben we een ambitie om te besparen? We streven naar klimaatneutraliteit en sluiten aan bij de landelijke doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990, aardgasvrij in 2050 en 95% CO₂ reductie in 2050. Verder hebben we de volgende duurzaamheidsdoelstellingen: klimaatbestendig inrichten van de openbare buitenruimte voor 2050; volledig circulair in 2050; een sterke inzet op het herstellen van biodiversiteit.

De leefomgeving (nog) mooier en gezonder maken

Als gemeente Gooise Meren willen we een complete en inclusieve gemeente zijn. Jong en oud, rijk en arm, praktisch en hoger opgeleid, klein of groot huishouden, goed of slecht ter been: voor alle groepen is er een passend woningaanbod. We zetten in op voldoende en gemêleerd woningaanbod. De sociale woningvoorraad en het middensegment moet verhoudingsgewijs meegroeien met de voorraadontwikkeling. Ook de komende jaren blijft de druk op de woningmarkt hoog. Nieuwbouw voorziet direct in woningbehoefte in schaarse segmenten en zorgt voor verhuisketens (doorstroming).

5.2 Ruimtelijke visie: antwoord op belangrijke vraagstukken

Integrale benadering

De schijf van vijf geeft richting aan de toekomst van Gooise Meren. Die koers is voor een groot deel gebaseerd op het al bestaande beleid en laat zien dat dit in balans moet zijn. Dit beleid is sectoraal opgesteld en mist soms de integrale blik. Hierdoor zijn er dilemma's ontstaan, waarbij nog een keuze moet worden gemaakt. We hebben deze benoemd in de belangrijke vraagstukken. Het gaat daarbij ook om kansen: door deze ontwikkelingen in de omgevingsvisie te benoemen en de opgaven in samenhang op te pakken. Hierna omschrijven we deze belangrijke vraagstukken en leggen we de voorgestelde koers hierin vast.

Toevoegen van woningen

Het inwoneraantal van Gooise Meren groeit van 57.000 in 2020 naar 59.000 in 2040. Vergrijzing leidt tot een grotere vraag naar levensloopbestendige woningen en naar doorgaans kleinere woningen voor één of twee personen. We kiezen daarom voor het bouwen van woningen voor onze eigen inwoners, waarbij ook de veranderende samenstelling van de huishoudens wordt meegenomen. Tot 2025 worden er o.a. in de Krijgsman, BORgronden en Crailo naar verwachting circa 2.800 woningen bijgebouwd. Hiertoe behoren minimaal 350 sociale huurwoningen om hiermee het percentage sociale huurwoningen op peil te houden.

Het landschap biedt veel kwaliteiten die niet los gezien kunnen worden van de bebouwde omgeving. Daarom worden vooral binnen de bestaande kernen woningen toegevoegd. Zo wordt waardevol landschap ontzien. Verdichting van de bestaande kernen kan ook verbeteringen opleveren. Juist nabij het spoor zijn vaak rafelranden of (naar huidige inzichten) minder fraaie bebouwing aanwezig. Ook op plekken waar vernieuwing in woningbouw noodzakelijk is, kan inbreiding / verdichting worden toegepast op een wijze waarbij rekening wordt gehouden met de woonkwaliteiten van Gooise Meren. Woningbouw kan hier samengaan met nieuwe ruimtelijke kwaliteit of verduurzaming. Dit geldt ook voor transformatielocaties, zoals bedrijfslocaties en maatschappelijke locaties binnen de woongebieden. Het is daarom belangrijk de voorwaarden aan te geven waaronder inbreiding mogelijk moet worden gemaakt.

Richtinggevende uitspraak:

Het voorzien in extra woningen is nodig om tegemoet te komen aan de dalende gemiddelde huishoudengrootte en het opvangen van de eigen groei en de hiermee veranderende woonvraag van de eigen inwoners. Vanwege de hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden vindt het toevoegen van de benodigde woningen plaats via inbreiding en verdichting. Omdat de mogelijkheden in de kernen beperkt zijn en we onze betaalbare en middeldure woningvoorraad op peil willen krijgen, kiezen we ervoor op de beschikbare locaties te verdichten. Hierbij kan op bepaalde locaties ook naar hoogbouw worden gekeken, mits passend bij de omgeving. Ook moet de verdichting passend zijn bij de doelstellingen uit de omgevingsvisie (schijf van vijf), zoals op het gebied van vergroening en mobiliteit, om op deze wijze de leefbaarheid in stand te houden.

Werkgelegenheid

We zoeken naar een goede balans tussen werken en wonen waarbij de werkgelegenheid goed aansluit op de beroepsbevolking. Werk voor praktijkgeschoolden is daarbij bijzonder aandachtspunt. Voldoende werk is belangrijk voor de welvaart en het welzijn van inwoners. Hierbij hoort ook voldoende kans op het vinden van een passende baan. Bedrijven dragen bovendien bij aan het maatschappelijk leven en aan voorzieningen die het prettig leven maken. Werk in de nabijheid zorgt ook voor verminderde druk op het wegennet, vergroot sociale veiligheid en werklocaties bieden draagvlak voor openbaar vervoer. Daarbij is ook het zo efficiënt mogelijk gebruiken van de ruimte op de bestaande bedrijventerreinen voor zoveel mogelijk banen per hectare belangrijk (verdichting en/of het toevoegen van bouwlagen). Vrijkomende agrarische bedrijven kunnen gebruikt worden voor andersoortige bedrijfsmatige activiteiten of andere typen van woonvormen (wonen met zorg).

Richtinggevende uitspraak:

Om extra passende werkgelegenheid mogelijk te maken, kijken we ook naar mogelijkheden voor woon-werkcombinaties in de woongebieden, waarbij het uitgangspunt is dat deze woon-werkcombinaties niet tot onevenredige overlast mogen leiden of een onevenredig beslag op woonruimte mogen leggen. Op de bedrijventerreinen is beperkte uitbreiding mogelijk (Naarden). We zetten echter vooral in op van verdichting, intensivering en verduurzaming van de bestaande bedrijfslocaties.

Duurzaam ontwikkelen

Groen en water in de stad dragen bij aan het voorkomen van hittestress, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving. Als we de teruggang in biodiversiteit willen keren, is het in ieder gebied belangrijk om versterking van biodiversiteit in de plannen mee te nemen. Het stedelijk gebied wordt steeds meer een plek waar veel soorten goed gedijen. Afhankelijk van de locatie van nieuwe ontwikkelingen zijn bepaalde thema's aan de orde. Bij de inrichting van de openbare ruimte, bij nieuwbouw en renovatie worden daarom de thema's klimaatadaptatie, hittestress, natuurinclusief bouwen, biodiversiteit, energie en circulair bouwen onderdeel van het bouwprogramma. Hierbij is ook aandacht voor de energietransitie.

Doel van de energietransitie is om zoveel mogelijk energie te besparen en over te schakelen op alternatieve, duurzame energiebronnen. In 2050 moet Gooise Meren volledig energieneutraal zijn.

Richtinggevende uitspraak:

De thema's klimaatadaptatie, hittestress, natuurinclusief bouwen/biodiversiteit, energie en circulair bouwen worden bij elke ontwikkeling betrokken. Er worden maatregelen getroffen bij de inrichting van de openbare ruimte, bij nieuwbouw en renovatie, die bijdragen aan deze thema's. We baseren ons daarbij op de gebiedsgewijze uitwerkingen van de schijf van vijf.

Bodemdaling

Bodemdaling en oxidatie van het veen zorgen voor inklinking van de bodemaag waarop gebouwen en wegen liggen. Hierdoor kunnen scheuren in gebouwen, straten en erven ontstaan. Daarnaast komen door veenoxidatie broeikasgassen vrij. In het veengebied komen veel opgaven samen, waarbij water een belangrijke rol speelt. Gooise Meren onderschrijft de ambitie van de provincie en het rijk om de bodemdaling van het veenweidegebied te remmen, stoppen of herstellen. Dit is belangrijk omdat bodemdaling als gevolg van de lage waterstanden een onomkeerbaar proces is en verschillen tussen waterstanden voor veel problemen zorgen. Ook betekent de oxidatie (verbranding) van het veen dat er heel veel CO₂ de lucht in gaat. Maatwerkoplossingen zijn nodig, maar zeker niet gemakkelijk. Het is belangrijk om hier samenhangende maatregelen te nemen, omdat onder meer biodiversiteit samenhangt met maatregelen tegen bodemdaling. Het oplossen van deze opgaven is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheden en gebruikers. Dit moet een nieuw en houdbaar perspectief voor het gebied en de gebruikers bieden.

Richtinggevende uitspraak:

Het is onze ambitie om bodemdaling van het veenweidegebied te remmen, stoppen of herstellen. Er liggen grote koppelkansen met de reductie van CO₂-uitstoot, tegengaan van verdroging op de Utrechtse Heuvelrug en vergroting van de biodiversiteit. De gemeente Gooise Meren gaat over de opgaven rondom bodemdaling en veenoxidatie in gesprek met andere overheden en gebruikers.

Historisch erfgoed

De kwaliteit van de gebouwde omgeving in Gooise Meren is op diverse plaatsen hoog. Er is veel erfgoed aanwezig in de dorpen en daarbuiten. Nieuwe ontwikkelingen kunnen op gespannen voet staan met cultuurhistorie. Naarmate de kwaliteit van de omgeving hoger is, past een terughoudendere omgang met grootschalige ontwikkelingen. Dat betekent zeker niet dat er geen veranderingen mogelijk zijn. Dit vraagt wel om een zorgvuldige afweging en hoogwaardig ontwerpen. Soms is hierbij juist herstel van oorspronkelijke structuren mogelijk.

Bij de warmtetransitie wordt vooral ingezet op het meewerken aan collectieve initiatieven. Bij de aanpak van gebieden worden eerst die gebieden aangepakt waar de grootste resultaten met de minste inspanning zijn te verwachten. Verduurzaming van erfgoed komt pas later aan de orde.

Richtinggevende uitspraak:

Bij herontwikkelingen in gebieden met een hoge cultuurhistorische kwaliteit en bij locaties nabij monumenten en beeldbepalende panden is een zorgvuldige inpassing van het initiatief met aandacht voor het erfgoed uitgangspunt. In gebieden met een lagere kwaliteit is dit aspect minder belangrijk. De gebiedsgewijze uitwerking van de schijf van vijf is hierbij leidend.

Energietransitie

Het landelijk gebied is ons zeer dierbaar. Het is belangrijk om de biodiversiteit te behouden en daar waar mogelijk te versterken. We willen het landelijk gebied niet belasten met ontwikkelingen als windmolens en zonneparken. Dit heeft slechte gevolgen voor de biodiversiteit.

De inpassing van zonopweksystemen wordt niet uitgesloten, maar deze worden dan bij voorkeur gekoppeld aan bestaande objecten of verhardingen. Denk aan zonnepanelen in gecombineerde zon-geluidsschermen langs de snelwegen of een zonnedaken op parkeerterreinen of platte daken. Voor grootschalige zonneakkers zien we vanuit ecologisch en landschappelijk perspectief geen ruimte in het landelijk gebied. Hiervoor is de groene ruimte te schaars, en de potentiële ruimte binnenstedelijk, met name op daken, nog te groot.

Richtinggevende uitspraak:

Het landschap wordt zoveel mogelijk vrijgehouden van nieuwe energiesystemen. Het is belangrijk om de biodiversiteit te behouden en daar waar mogelijk te versterken. De inpassing van zonopweksystemen wordt bij voorkeur gekoppeld aan bestaande objecten of verhardingen.

Gezonde woon- en leefomgeving

De leefomgeving waarin mensen wonen, werken en recreëren heeft invloed op hun gezondheid. Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Het gaat niet alleen om het stimuleren van sporten, maar ook om het bevorderen van het fietsgebruik ten opzichte van de auto, meer sociale interactie en het kunnen ontspannen in de openbare ruimte. Zo vermindert een groene omgeving stress en stimuleert de sociale cohesie. Door sociaal contact voelen we ons gezonder en in een wijk met sociale controle voelen we ons veiliger, waardoor we vaker naar buiten gaan.

Richtinggevende uitspraak:

Bij stedelijke herontwikkelingen is aandacht voor een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en ontmoeten.

Mobiliteit

Veiligheid en bereikbaarheid zijn belangrijke voorwaarden voor prettig wonen, werken en recreëren. Wij willen dat mensen zich eenvoudig en goed door ons gebied kunnen verplaatsen. Bij voorkeur is dit met een zo laag mogelijke belasting voor natuur en milieu. Daarom wordt ingezet op het openbaar vervoer, fiets en lopen om de groei van de extra verkeersbewegingen op te vangen. We ontwikkelen een netwerk van bereikbare, aantrekkelijke en toegankelijke OV knooppunten van waaruit werk, wonen en recreëren te bereiken zijn. Wij ambiëren een kwaliteitsimpuls van de Gooilijn met hoogfrequente bediening en goede aansluiting met de randstad, (door)ontwikkeling van HOV langs de snelwegen zoals verbinding Utrecht-Gooi-Almere en langs de A1 en een hoogwaardig netwerk van aanvullend openbaar vervoer om ook kleine(re) kernen te ontsluiten. Daarnaast wordt ingezet op de differentiatie van de parkeernormen naar doelgroep.

Richtinggevende uitspraak:

We zetten meer in op eenvoudige verplaatsing door Gooise Meren voor fietsers en voetgangers, met een lage belasting voor natuur en milieu en op een kwaliteitsimpuls van het openbaar vervoer.

5.3 Omgevingsvisiekaart

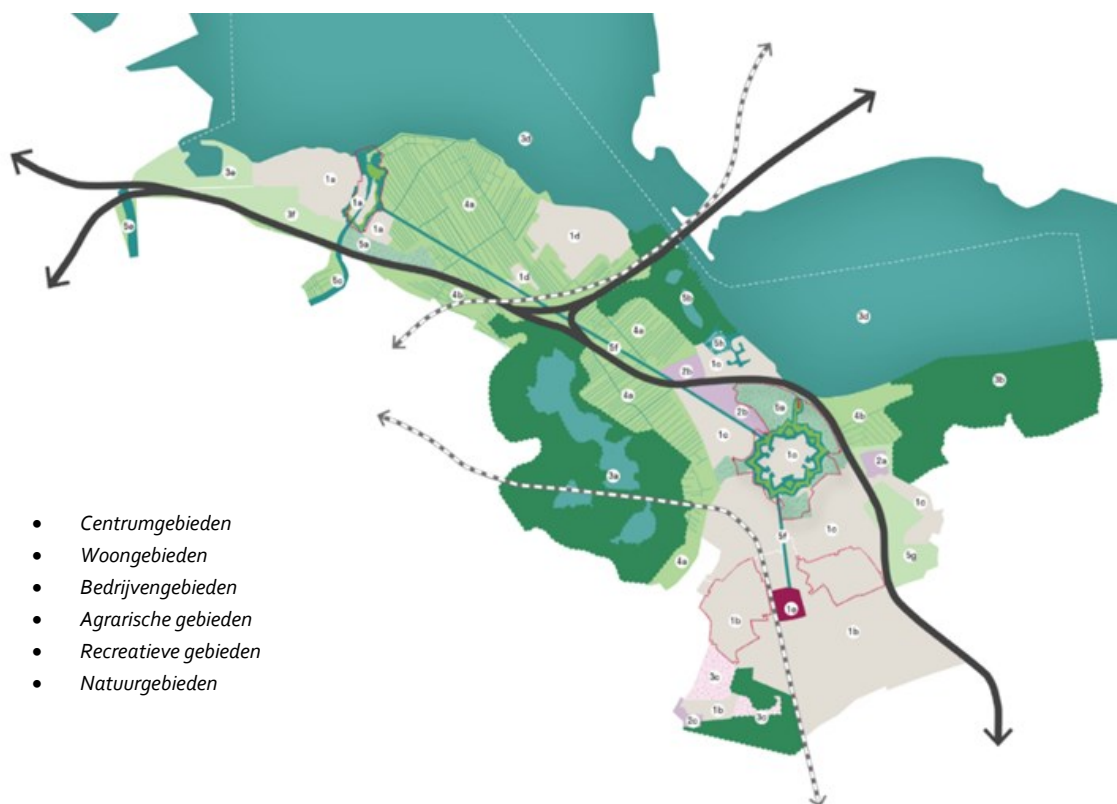
Zie hiervoor bijlage 4.

In de bijlage is de visiekaart iets vergroot.

5.4 Visie per deelgebied

Indeling in deelgebieden

De omgevingsvisie geeft ook een visie per deelgebied. Dit is belangrijk, omdat elk gebied anders is met eigen kwaliteiten en opgaven. Het is ook belangrijk voor de vertaling naar regels in het omgevingsplan en omdat per deelgebied accenten en nuanceringen kunnen worden gegeven aan de schijf van vijf. We onderscheiden – op basis van fysieke kenmerken en gebruik - een aantal type deelgebieden:

Centrumgebieden

Voor de centrumgebieden geldt dat er in gezet wordt op versterking van de vitaliteit van de winkelgebieden. Het verzorgingsgebied omvat in eerste instantie Gooise Meren. Door de identiteit van de kernen te versterken ontstaat ook een aantrekkingskracht voor omliggende gemeenten, waarbij het niet de bedoeling is dat de centra gebieden overspoeld worden met toeristen. Naast winkels zijn ook voldoende horeca mogelijkheden en is er ruimte voor evenementen. Natuurlijk is de levendigheid in balans met de leefbaarheid. Horeca en evenementen zijn kleinschalig en passen bij de maat en schaal van de kernen.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: robuust erfgoed, passend woningaanbod, goed verbonden met de regio, bruisende economie, veilige wijken.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: geluidhinder mogelijk, weinig trillinghinder.

Woongebieden

Er is behoefte aan betaalbare (klein) stedelijke, levensloopbestendige woningen in de nabijheid van voorzieningen voor zowel jongeren als ouderen. Steeds langer zelfstandig thuis wonende senioren: de zelfredzaamheid in de woonomgeving faciliteren. Voor Bussum betekent dit dat het op peil houden van een compleet voorzieningenniveau in centra en wijken van groot belang is. De nabijheid van dagelijkse boodschappen is cruciaal.

We zetten in op het benutten van het cultureel erfgoed ten behoeve van recreatie en verbinding, bevorderen van het behoud van historisch vastgoed en beschermde stads- en dorpsgezichten. De unieke kwaliteiten worden in stand gehouden. Er wordt gezorgd voor voldoende openbare parkjes en plantsoenen.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, eerlijke energietransitie, veilige wijken, toekomstbestendige mobiliteit, goed verbonden met de regio, in goede gezondheid, passend woningaanbod, duurzaam gebouwde omgeving.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: goede luchtkwaliteit, weinig verkeershinder, goede bodemkwaliteit, goede externe veiligheid, goede biodiversiteit, weinig geurhinder, weinig geluidhinder.

Bedrijventerreinen en grootschalige detailhandel

Er is in Naarden en Bussum in toenemende mate werkgelegenheid te vinden in de vorm van ZZP-ers, recreatie en toerisme, zorg, horeca, beheer van het landschap, et cetera. Er liggen in Naarden en Bussum wat dat betreft interessante kansen om voor kleine, startende bedrijfjes, of doorgroeende ZZP-ers goede faciliteiten en voorzieningen te bieden. De bedrijventerreinen moeten kwalitatief verbeterd worden: vergroenen/klimaatadaptief inrichten bedrijventerreinen en daken benutten voor zonne-energie.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, eerlijke energietransitie, innovatieve mobiliteit en circulariteit, goed verbonden met de regio, bruisende economie, toekomstbestendige mobiliteit.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: minder kwaliteit lichthinder, geluidhinder, trillinghinder.

Recreatieve gebieden

De gemeente Gooise Meren heeft aantrekkingskracht als het gaat om water, cultuur, cultuurhistorie, creativiteit, interessante kernen. Deze kracht versterken door bestemmingen aantrekkelijker te maken door ze te verbinden en te promoten bij doelgroepen die we graag ontvangen, zoals: natuur- en cultuurliefhebbers, wandelaars, fietsers, sporters, fotografen en fijnproevers. Het betreft de grotere recreatieve gebieden zoals de jachthavens, Oud-Valkenveen, het golfterrein Naarderbos, Forteiland Pampus, de strandjes en de oevers van de vecht. We willen het Waterfront en de havens verder ontwikkelen, bijvoorbeeld door verbinding via het binnenwater en het buitenwater. Ook willen we inzetten op een divers kwalitatief recreatief aanbod. Het gaat hierbij om kwalitatief hoogwaardige recreatie, waarbij massatoerisme vermeden moet worden. De toegankelijkheid en parkeervoorzieningen bij deze locaties is goed geregeld. De druk op de omringende natuurgebieden moet laag worden gehouden.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, kansrijk water, toegankelijk en sociaal voor iedereen, veilige wijken.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: goede bodemkwaliteit, weinig geurhinder, goede biodiversiteit en goede waterkwaliteit.

Agrarisch buitengebied

Binnen het buitengebied vraagt het veenweidegebied om bijzondere aandacht. Hier komen de opgaven voor bodemdaling, landschap, klimaatverandering, biodiversiteit, recreatie, water en het perspectief voor de agrarische sector samen: Zoeken naar een samenhangende aanpak voor het veenweidegebied en het regionale watersysteem. Belangrijk daarbij is om oplossingen te bedenken die ook op draagvlak bij bewoners en gebruikers kunnen rekenen door het bieden van nieuwe aantrekkelijke mogelijkheden en verdienmodellen. Het landschap wordt niet alleen voor agrarische productie gebruikt, maar in toenemende mate ook steeds meer voor recreatie en natuur. Op laaggelegen agrarisch gebied ruimte geven aan de ontwikkeling van nieuwe natuur in combinatie met vernatting. De component van samenhang tussen stuwwal en veengebied onderscheidt ons van andere gebieden met bodemdaling van veen, hier liggen kansen. Het zoeken naar mogelijkheden voor het benutten van nieuwe energiebronnen, zoals zonne-energie, windenergie, Warmte Koude Opslag en geothermie in het landschap met respect voor de bestaande kwaliteiten:

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, kansrijk water, in goede gezondheid.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: weinig lichthinder, hoge kwaliteit lucht, geluid, biodiversiteit en water, lage kwaliteit trilling en externe veiligheid.

Natuurgebieden

Voor alle landschappen rondom de kernen geldt dat er de komende jaren nadrukkelijk aandacht zal zijn voor het beheer en de duurzame instandhouding van deze landschappen en hun cultuurhistorische en ecologische waarden. Koesteren van relatief veel verschillende biotopen en specifieke leefgebieden met bijzondere natuur waarden op een klein oppervlak zoals o.a. de otter, das, raaf, zwarte specht, ringslang en doelsoorten Natura 2000-gebieden. De aanwezige agrariërs, natuurorganisaties en particuliere stichtingen spelen daarin een belangrijke rol. We creëren een samenhangend netwerk van natuurgebieden en vergroten het netwerk van N2000 gebieden en verbinden deze met elkaar door middel van nieuwe natuurverbindingen en faunapassages.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, kansrijk water, sterke samenleving met rijk verenigingsleven, toegankelijk en sociaal voor iedereen.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: Hoge kwaliteit licht, lucht, geluid, bodemkwaliteit, biodiversiteit en water, lage kwaliteit trilling.

6 Uitvoeringsparagraaf

6.1 PlanMER

Ondersteunend aan de omgevingsvisie stelt de gemeente een strategisch milieueffectrapport (planMER) op. Dit beoordeelt voor alle beleidsvelden binnen de schijf van vijf of de ambities van de gemeente haalbaar zijn en in welke mate het voorgenomen beleid hieraan bijdraagt. In de beoordeling worden ook de effecten van de omgevingsvisie op de 'milieugebruiksruimte' meegenomen. Hieronder verstaan we zaken als luchtkwaliteit en geluidsoverlast. Tot slot brengt het planMER brengt in beeld welke ambities of ontwikkelingen elkaar bijten of juist versterken. Hiermee worden de keuzes die voor de omgevingsvisie gemaakt worden en aan de hand waarvan later het omgevingsplan opgesteld wordt inzichtelijk gemaakt.

De eerste stap bij het opstellen van de planMER is het maken van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau. In deze notitie wordt de reikwijdte en detailniveau van het onderzoek beschreven. Deze notitie ligt ter inzage van 19 augustus tot 3 oktober 2021. Daarna vindt uitwerking van de planMER plaats.

De beoordeling van de planMER verwerken we in de stap van het raamwerk naar de definitieve omgevingsvisie.

6.2 Doorvertaling omgevingsplan / programma's

De omgevingsvisie moet in samenhang gezien worden met twee andere instrumenten uit de Omgevingswet: het omgevingsplan en de programma's. De omgevingsvisie wordt vertaald in het omgevingsplan en de programma's.

Omgevingsplan

Volgens Omgevingswet heeft een gemeente één omgevingsplan. Dit betekent dat het systeem zoals we dat nu kennen, met verschillende bestemmingsplannen voor de dorpen en het buitengebied, niet meer aan de orde zal zijn. Ook alle verordeningen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, zullen in het omgevingsplan moeten worden opgenomen. Het omgevingsplan is het enige kerninstrument uit de Omgevingswet dat de inwoner, bedrijven, andere overheden en de gemeente direct bindt. De omgevingsvisie is zelfbindend: ze bindt alleen het bestuursorgaan (bevoegd gezag) dat het document heeft vastgesteld.

De hoofdlijnen uit de omgevingsvisie van Gooise Meren worden vertaald in de regels van het omgevingsplan.

Programma

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om programma's te maken, die een thematische of gebiedsgerichte uitwerking vormen van de omgevingsvisie. In Gooise Meren wordt, als pilot, parallel aan de omgevingsvisie een programma voor biodiversiteit opgesteld. In de toekomst kan voor meer programma's worden gekozen.

6.3 Participatie (grote / middelgrote / kleine projecten)

De Omgevingswet wil meer ruimte te geven voor ideeën van initiatiefnemers en voor lokale afwegingen. Daarin wegen de belangen van betrokkenen nadrukkelijk mee. Die betrokkenen moeten hun stem op een goede manier kunnen laten horen: participatie. Het is belangrijk dat alle belangen en standpunten op tafel komen om een goede afweging mogelijk te maken. Ook is de verwachting dat door belanghebbenden vroegtijdig te betrekken bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving er meer draagvlak ontstaat voor initiatieven.

In Gooise Meren verwachten we van initiatiefnemers dat zij een rol hebben in de participatie rondom hun initiatief. De initiatieven worden gecategoriseerd naar grote, middelgrote en kleine projecten. Dit heeft te maken met hun impact op de omliggende woon- en leefomgeving.

Grote projecten

Deze hebben over het algemeen een grote impact op de woon- en leefomgeving. Denk hierbij aan invloed op verkeersbewegingen, parkeren of de openbare ruimte. Bij dit type projecten pakt de gemeente de participatie samen met de initiatiefnemer op. Dit kan bijvoorbeeld door het organiseren van Omgevingstafels.

Middelgrote projecten

Deze projecten hebben minder impact op de directe woon- en leefomgeving.. Er is geen verkeersaantrekkende werking en bijvoorbeeld het parkeren kan geheel op eigen terrein worden opgelost. Er wordt ook geen extra openbare ruimte gerealiseerd. De gemeente vraagt initiatiefnemers zelf de participatie met de omgeving op te pakken.

Kleine projecten

Onder deze projecten worden aanpassingen aan het bestaande object verstaan: dakkappen, opbouwen, aanbouwen etc. de gemeente vraagt de initiatiefnemers om zelf in gesprek te gaan met de directe burens en hiervoor een burenakkoord in te dienen.

Om participatie op een goede manier te regelen wordt een participatieverordening opgesteld. Daarnaast wordt een lijst vastgesteld met type projecten waarvoor participatie verplicht wordt. Voor beide producten wordt een gesprek met de gemeenteraad georganiseerd. De bedoeling is om deze vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet door de gemeenteraad te laten vaststellen.

6.4 Afwegingskader initiatieven

Initiatieven in Gooise Meren worden behandeld met de ja, mits methodiek. Dit geldt voor initiatieven die niet passen binnen het omgevingsplan of wanneer in het omgevingsplan een omschrijvend kader wordt gegeven. Dan wordt aan de hand van het afwegingskader “de schijf van vijf” beoordeeld wat de meerwaarde is voor Gooise Meren.

6.5 Beleidscyclus omgevingsvisie en omgevingsplan

Actualiseringsslag omgevingsvisie en omgevingsplan

Omgevingsvisie

Met de Omgevingsvisie willen we koers op hoofdlijnen bepalen en snel kunnen schakelen als dat nodig is. Hierbij is er geen wettelijke actualiseringstermijn meer, zoals wel bij structuurvisie en bestemmingsplannen altijd het geval was. Op enig moment komen we tot de conclusie dat een bepaald

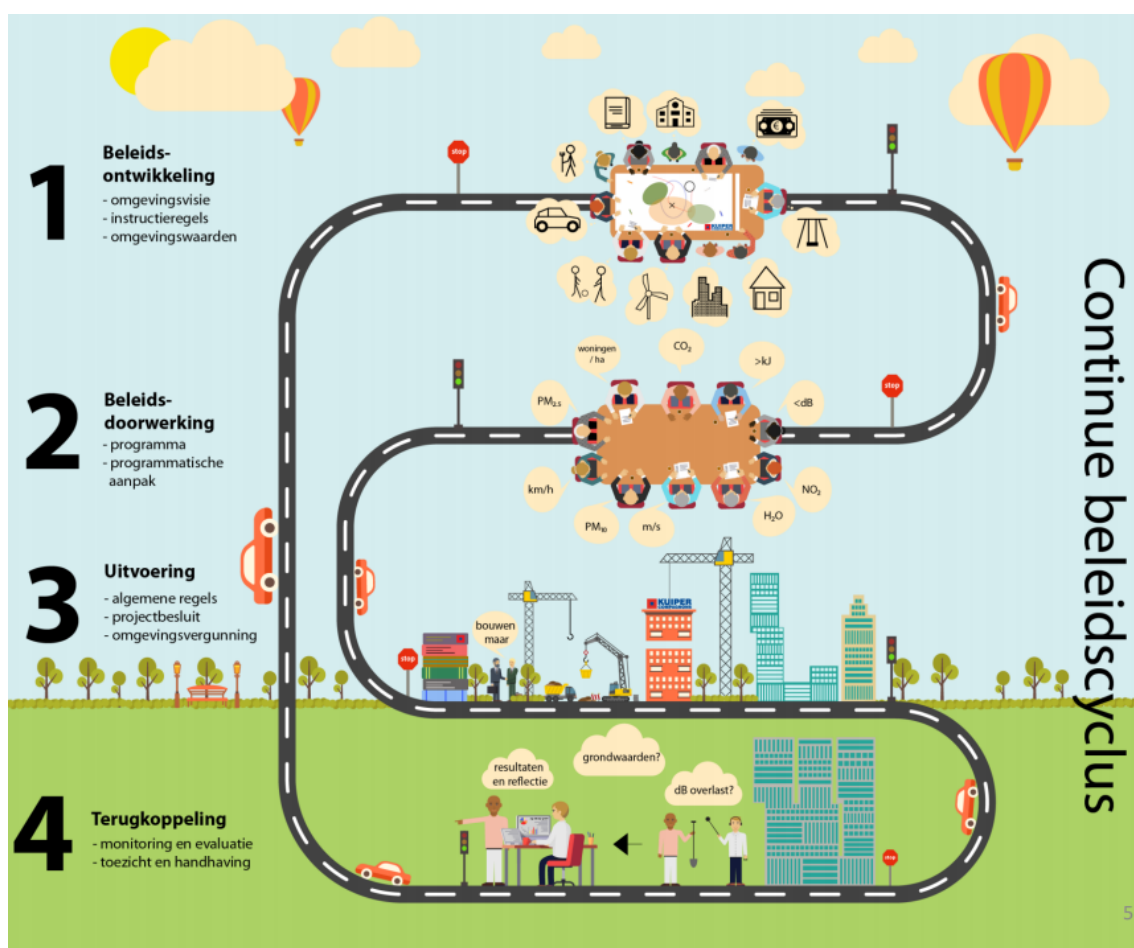
thema nog onvoldoende is uitgewerkt of dat de situatie voor een gebied dusdanig is veranderd dat herziening van de visie nodig is. In de geest van de Omgevingswet moet de omgevingsvisie 'elke dag vers' gehouden worden. Dit is in de praktijk niet werkbaar. Wij denken dat een actualiseringscyclus van een jaar - dus de raad stelt elk jaar het stuk geactualiseerd opnieuw vast - werkbaar is en de omgevingsvisie voldoende scherp en bij de tijd houdt.

Omgevingsplan

De omgevingsvisie wordt integraal opgesteld, zodat de stap naar het omgevingsplan beleidsmatig relatief eenvoudig is te maken. We hebben namelijk in deze omgevingsvisie al de kernkwaliteiten van Gooise Meren als geheel - en per deelgebied - opgenomen en we hebben deze vertaald in een integraal afwegingsschema, dat in het omgevingsplan verder uitgewerkt kan worden. Het doel is dat in het omgevingsplan een deel van de verzoeken snel kan worden afgedaan en dat voor een deel een nadere afweging nodig is. Als een initiatief in zijn geheel niet blijkt te passen in het omgevingsplan, dan kan hiervan afgeweken worden en kunnen we terugvallen op de omgevingsvisie.

Integraal en interactief werken

Een belangrijk ijkpunt is het jaar 2022. Op dat moment treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. Eens per jaar wordt deze omgevingsvisie herzien. Bijzondere aandacht bij het herzien van de omgevingsvisie vraagt de verdere integratie van de 'niet traditionele' ruimtelijke beleidsvelden binnen de kaders van de omgevingsvisie. De sociaal-maatschappelijke thema's zitten al in de omgevingsvisie, maar die integratie en interactie met de omgeving moet ook in de praktijk worden gebracht. Het integraal en interactief werken binnen de gemeente zal verder gestalte moeten krijgen.

Bijlage 1 Nota Bouwstenen

Nota Bouwstenen van 20 april 2020 (aparte bijlage)

In deze Nota is een eerste aanzet gegeven van de ingrediënten voor de Omgevingsvisie.

Bijlage 2 Logboek

In gesprek met de samenleving (aparte bijlage)

De afgelopen periode is op verschillende manieren de samenleving betrokken. Hiervoor is een logboek communicatie en participatie opgesteld (bijlage Logboek). De samenleving wordt ook nog geraadpleegd over het Raamwerk Keuzes en Koers en kan uiteindelijk ook nog via een zienswijze reageren op de ontwerp-Omgevingsvisie. Zo waarborgen we dat de samenleving goed betrokken is bij het uiteindelijk vast te stellen definitieve product.

Bijlage 3 PlanMER

Ambities waarop de PlanMER wordt doorlopen (aparte bijlage)

De Omgevingswet schrijft voor dat iedere gemeente een Omgevingsvisie vaststelt. Het is onze ambitie om in de Omgevingsvisie Gooise Meren richtinggevende en kaderstellende uitspraken te doen over de ontwikkeling van de gemeente. Dat betekent dat parallel aan de voorbereiding van de Omgevingsvisie Gooise Meren een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden.

Bijlage 4 Visiekaart

Visiekaart (aparte bijlage)

Overzicht van de visie op het gehele grondgebied Gooise Meren.